

Awéé' da'ólta'ígíí Bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ígíí

T'ah ániid naagháadáá' dóo t'áa álahjǫ́' bich'ǫ́' ínílta'. T'ah ániid naagháhídáá' áhát'ǫ́go éi nee'nijǫ́' nizhónigo naaltsos wólta' bił nizhóni yileeh. T'ahdoo hahída t'áadoo hwiinidziní hwe'awéé' bich'ǫ́' ajólta' dooleeł. Díí alkéé' daasdzohígíí éi binahjǫ́' ne'awéé' nizhónigo yíneedlǫ́go dóo bíghah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidool'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleeł. Háidígíí t'áa' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleeł.

■ T'áa ákwíjǫ́ t'áa áhiiǫ́' naaltsos néinóltah.

Naaltsos wólta'ígíí ayóo'ó'óni bii' siláago binahjǫ́' áhádigo ałhaa nitsáhákees.

■ Hat'íishǫ́ t'áa ałtso bízhi' bá'adaale'.

T'áadoolé'é baa yáłti'go ne'awéé' saad yíhool'aahígíí bá bóhoneedlǫ́go ínísin. Díigi' át'áo: "Chidí naat'a'í níníł'í. Ei bit'a' át'é. Hat'íish biniinaa bit'a' wolyé nínizin?"

■ Naaltsos yínishta' áyoo bíneeshdlǫ́ dínigo.

Na'álchíní naaltsos nihił deinishta'go ayóo bíneeshdlǫ́ dínigo bił hólne'. "Hane'" baanáahlzhishígíí aláahgo shił yá'át'ééh dínigo baa hálne'.

■ Nizhí biyijǫ́' bínindlǫ́go naaltsos bá yíníłta'.

Ne'awéé' dlohasin k'ehgo bich'ǫ́' ínílta'. Nizhí łahgo ánáádlǫ́.

■ K'adí dooleeł baa' ákonínzin.

Ne'awéé' doo yíneesdlǫ́gdó dóo doo íists'áá'da silǫ́'go, naaltsos áłtsé nahjǫ́' nidíí'ááł.

■ Ałhił naalnish dóo ałchǫ́' yáłti'.

Naaltsos biyi' ádahooníígíí baa yáłti', naaltsos bikáajǫ́' ádaat'éhígíí bił íishjání ínísin dóo na'ahídółkid.

■ Náánéiníłta', náána, náána.

Doo ish hwe'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónínáa neeznádiindi jólta' átéeda. Na'adzo ałdó' baa yáłti'. Díí naaltsos éi nishtł'ahdó dóo nish'náajigo daowólta' dóo saad bita' nidahaz'á dínigo ne'awéé' bee bił hólne'.

■ Ts'ídá t'áa ałtsogóo t'áadoolé'é bik'eda'ashchínígíí bił ch'íhí'aah.

Qhia nws txog cov ntawv uas koj pom ib puag Nahasdzáan bikáa'gó ninaagóo t'áa ałtsogóo saad bik'eda'ashchínígíí baa yáłti'. Ne'awéé' háágó da nídídáahgo saad ániidígíí hanítá bidiní.

■ Ne'awéé' ná nánél'ǫ́do.

Azee' íł'íni éi doodago éi bá'ólta'í bich'ǫ́' díínáál díí ne'awéé' saad yee yáłti'ígíí, éi doodago adiits'a'gi, éi doodago oo'ǫ́gi bee bich'ǫ́' anáhóót'i' nínizingo.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

Áłchíní índa Ólta'jì' dahdiiyánígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolííígíí

Saad bee ádaal'ínígíí dóo saad dóo dadiits'a'ígíí beenaoné. Saad bee yáti'ígíí hwe'awéé' bee bił nijnéego saad wólta' yéé'deetííh. Díí alkéé' daaszohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneeldíigo dóo bíighah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleel.

■ Ne'awéé' bich'í' yánítti'.

Ne'awéé' jíídáá' ólta'di hait'éeé' nít'éeé', baahólne' bidiní. Ha'át'íí baanisíníyá, ha'át'íí bee nisíníne', bee shíł hólne' bidinóo.

■ Saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'.

Sin bee hótáał, naaltsos wólta' aheelt'éego dadiits'a'ígíí bich'í' yíníłta', saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'. Díí áłchíní saad dadiits'a'góo yee ayóo yidiits'a' yileeh.

■ Yíníłta' dóo ádaat'éii bínítaah.

Ne'awéé' yólta'ígíí díí ádahooníígíí bił ahídadéet'i'go ínínisin. Naaldlooshii baa ínólta'go níléi naaldlooshii da'álchíní danél'íígo nisoohkai yéę bídéet'i'go ínínisin.

■ Ne'awéé' bízhi' chooinít'í.

Saad bee ádaal'ínígíí dóo dadiits'a'góo hait'éego ahídeet'i'ígíí bił ch'íhí'aah. Kódínígo, “John, saad “JUMP” bee háat'i'go diits'a'ígíí nízhi' beeháat'i'ígíí t'áá beelt'éego diits'a'. Áádóo t'áá' áłah t'áá álheelt'éego bee háat'i', “J”.

■ Saad bee na'a'néhígíí dóo puppets bee naahné.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, “Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shíł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?”

■ Saad bee ádaal'ínígíí bik'eh díilchíł dóo bee ádíní.

Ne'awéé' bilá' yee saad bee ádaal'ínígíí yik'eh doolchíigo yee'ání dooleel. Díí éí naaltsos bikáa'gi, leeshtahgi éí doodago éí áshíh hikan sikáago bikáa'gi íidoolííł.

■ Bikáá' ádanile'.

Naaltsos dóo bee ak'e'alchíhí yee ni'q doozohígíí ne'awéé' bá síníłnil. Ahíł naalnishgo, t'ááłhídi, naakidida ha'oodzít' bikáa' ádoolííł. Níléi ólta'di saad dadiits'a'ígíí yíhool'aahígíí hání'dii choyool'í.

■ T'áadoolé'é dadiits'a'ígíí bee naohné.

Ádeits'a'ígíí saad bee ádaole'. Nabídíłkid, “Dii saadish nił bééhózin? m-o-p.” Dadiits'a'ígíí nízaadgóo dadiits'a'go ínínisin.

■ Náánéniłt'a', nááná, nááná.

Ne'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónígíí hání'dii neeznádiindi bich'í' néidííłtah. Íníłta'go ádahooníígíí bił íshjáá ínínisin.

■ Saad bee'ál'íní dóo dadiits'a'góo baahólne'.

Díí saad bee ádaal'ínígíí ádaolyéhígíí dóo dadiitsa'ígíí ne'awéé' bee nanítin. Bee nináh'nee. “Saad bee ádaal'ínígíí ła' baa nitsékees, díigi' át'ée diits'a', mmmmm.”

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'íi doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

T'ááłá'í dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolí'ígíí

Ne'awéé' hodiits'a'go ídooltahígíí t'áá bá aa'íinísin. T'áá ákwíí jí íiníłta' bidiníigo bá bínindlí. Díí alkéé' daaszohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneedlígigo dóo biighah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ T'áadoo t'áagéed hooghandóo dahnidindááhí.

Ne'awéé' t'áá háadida, níléí azeé' íł'ínída yiba' sidáago, naaltsoos wólta'ígíí báyí'áál. Naaltsoos yídooltah biniiyé bánáhoof'aah.

■ T'ááláhídi éí doo biighahda.

Ne'awéé' naaltsoos bił nizhónígíí, éí doodago go éí saad daníjaa'ígíí náánéiníłta' bidiní. T'ááláhígíí níjóltaahgo álchíní tsíłgo dóo doo nayiisíigo ółta' yileeh.

■ Yéego hane' bąąh na'ídíłkid.

Ne'awéé' hane' yíiníłta'ígíí bąąh nabíđłkid. Díigi' át'áo, "Clifford shą' hat'íiniyé akódzaa nínizin?"

■ Níłch'i naalkidí baaníchí'.

Ne'awéé' saad doo bééhózingóo yee'ánigo, bá hasht'edint'é. Ts'ídá áłtsé bee háát'i'ígíí hazhó'í níníł'í bidiní.

■ Hasht'ezhdít'é, doo ák'ihoditééh.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, "Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shił nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?"

■ Naaltsoos yólta' yíighah nanise'ígíí bá síníłnil.

Ne'awéé' naaltsoos wólta'ígíí doo bánanił'aaígíí bił náhíłááh. Bikáh áhát'ínígíí éí ne'awéé' nizhónigo ła'idi naaltsoos yídooltah biniiyé.

■ Saad ałhih náhát'aah bee na'ané.

Díí saadígíí ał'ąą ánáadlıłgo ne'awéé' yee' ánído, mat dóo fatjí' díí satjí'; áádóo sag dóo sapjí' dóo sap dóo sipjí'.

■ Nich'í' íidéeshatah, áádóo shich'í' náá'ídiíłtah.

K'adéę da'iigháashgo hodiits'a'go ná'íinółtah. Díí álchíní ayóo yíneedlí bimá dóo bizhé'é yiłgo.

■ Ółta'í t'áá hazhó'igo díigi' át'éé' nt'éé' bidiní.

Ne'awéé' iisihgo, hazhó'igo kwe'é saad sínisih éí doodago éí díí doo ákót'éégo yíiníłta' nábidí'nił. Índa hada'iitáhí t'áá na'níle'dii saad yídanitaah, t'óo bee hadaę heetz'i'ígíí t'éiyá binahjí'.

■ Yátí', yátí', yátí'.

T'áá' ákwííjí ne'awéé' ółta' bił baa yáníłti', áádóo hooghan binaagóo ádahooníłgíí áldó'. Saad t'ahdoo yidiits'íhígíí, yá'adaat'éhígíí bitah yínił áádóo saad baa yáołti' yéę binahjí' bíhiiníł.

■ Na'adzoh, na'adzoh, na'adzoh.

Díí ne'awéé' ch'iyáán nahidoonihígíí bikáá' ádoolníłgi shiká'anilyeed bidiní, éí doodago éí nimásání ahéhee' bidiníigo bich'í' naaltsoos ádoolníłgi shiká' adíłwoł bidiní, éí doodago éí hooghangi t'áá ákwííjí ádahooníłgíí naaltsoos bikáá' náhízóóh bidiní. Oozohgo, níléí ółta'di bíłwiiníł'ą'éę chooiníł'í bidiní.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadool'é yik'ii doogáałgi bee biká' aná'áwo'.

Naaki dayólta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ǫ́

Na'álchíní bił da'íídíłtah, ni'da'díizoh dóo hane' baahodooñhji' bá biká' ánt'í. Ná'ólta'í doo na'azooígíí baa ahééhínzin. Díí alkéé' daasdohígíí éí binahji' ne'awéé' nizhónígo yíneeldíigo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ Haghandóo dah'ooldahígíí baadaq hane' baa hólne'.

Áłchíní t'áábí bighandóo dah'ooldahígíí baa dahane' ayóo bił yá'ádaat'éeh łah. Áníníłts'íisí yééđáá' baadloh hasingo íindzaa ayéé ła' baahólne'.

■ Bee ak'e'alchíhí tsits'aa' ła' bá'ánílééh.

Tsits'aa' díí bee'ak'e'alchíhí bee ni'dooch'ahígíí dóo bee ni'doodzohígíí bee si'áago ádííłíł. Ne'awéé' ni'doozohji' bá hánít'í, t'áadoolé' é nidahidooñhíi ádaat'éii da bikáá' ádadoolniil, naaltsoos ahéhee' dabikáá' ígíí da, éí doodago éí hwi'dichíihgo baanáhwíilzhíish binaaltsoos da.

■ Ni éí ne'awéé' ts'ídá aláahdi bikéé' sínzǫ́ido.

Hat'íishíí ne'awéé' ółta' yiniiyé áyiilaayéé shich'í' yíniłta' bidiní. Bínindíłigo íisíníłts'áá'.

■ T'ááláhidí nááná, íł íł k'ehgo.

Ne'awéé' saad doo bił bééhózingo yee'ádíniidgo, hání'di náanéidóółtah. Áłchíní saad ch'éeh yee'ániihgo, ániid saad yiyíłta'yéé t'áá áko yeeyoonah.

■ Naaltsoos nideiizohígíí ółta'ji' nidaq hoh'éesh.

Díí Naaltsoos nideiizohígíí ne'awéé' yíłda'ólta'ígíí saad naadzogi yee yich'í' hadoodzih. Áłchíní łaħda doo bíghahda nízin łaħ, díí dahsidáago hane' naaltsoos bik'inidoo'niłgi.

■ Naaltsoos wólta'ígíí ádoolǫ́ǫ́.

Naaltsoos ałnii'goyaa ałháah dínííléel dóo ahídíłt'óól. Áádóo ne'awéé' naaltsoos yik'i ni'doozoh dóo yik'i ni'dooch'ah.

■ Ch'aanídót'ashgo hane' bee ahíłhołne'.

Chidí éí doodago éí chidíłtsooi' biyi' dahsookéego nihita' ałnáahálzhishgo hane' ádoolǫ́ǫ́. Baadlohasingo éí doodago éí hane' báahádzidgo ádoolǫ́ǫ́.

■ Saad hait'éego ahídadéet'i'ígíí bee bił hólne'.

Saad ahídadéet'i'ígíí k'asdáá' t'áá aheelt'éego dabikáá' dóo ááhdeihni' díníigo bił íshjání ínisin. Saad Ééhózin ádaat'éi, hoł bééhózin bídéet'i'.

■ Díí ádadoolniłígíí át'é bikáá'go choinoł'í.

Ne'awéé' t'áadoolé' é ádadoolniłígíí yikáá' néidóozoh, díigi' át'áo: "Bee hadahaazt'i'ígíish nitsaazígíí bee hadaq haazt'i'? Aoo'/nidaga'."

■ Tsíłgo, tsíłgo.

Ne'awéé' saad ániidígíí yídahool'aahgo t'áá áko naaltsoos nitł'izi bikáá' ádaale', éí doo dago éí Béeshak'e'alchíhí nitsékeesi bikáa'ji'. Díigi' át'áo áłchíní saad áłahji' chodao'ínígíí t'áábí yaa' ákohoniizih dóo yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadoolé' é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

T'áá' dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolíí'ígíí

Baa'ínółta', baayáłti', dóo baanitsókeesÁ Ne'awéé' ak'i'diitłih yłhwiidool'áál díí naaltsoos wólta' bíhwiidoo'áál biniyee áhát'íigi. Díí alkéé' daasdzhígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneedłigo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yłhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleel.

■ Naaltsoos wólta' nizhónigo baa nitsáhákeesgo íínósin.

Naaltsoos yídooltah nizhónigo baanitsáhákeesgo ádoolííł. Naaltsoos wólta' báhooghangóó na'álchíní ahnání'ish, naaltsoos báhooghan binaaltsoos bá'álnéehgo biká'adílwoł, bił da'íníłta' dóo naaltsoos wólta' bich'í' ánił'í. Nighan góne' bił yá'áhoot'éełgi t'áá sahdii naaltsoos bił haz'áago ádíłíłł, éí doodago éí t'áá altsogóo naaltsoos naaznilgo ádíłíłł.

■ T'áá áko ła' náanéí dóol'tah.

T'áá hait'éhigo ne'awéé' naaltsoos ła' nínáanéididoo'áálgi bá hasht'ei nísín. Naaltsoos alkéé' danínilgo baadahane'ígíí bił íishj'áá ánił'í, *The Boxcar Children* éí doodago éí *Harry Potter* ádaat'éei, doodago éí háishíł naaltsoos nizhónigo íłł'ínígíí bił yá'át'éełhígíí. Naaltsoos báhooghan góne' naalnishígíí háidígíí yí'oolk'aał dooleel.

■ Saad ádaalyéhígíí bee si'ánígíí aa'ánílééh.

Ne'awéé' hánidii' ni naaltsoos tsoh níníł'íigo noo'í. "Hmmm, saad doo t'áá áyisíí shíł bééhózinda, haa'íyee' hádídeesh'íłł," díníigo.

■ Yíní'ínígíí dóo hat'íishíł baa naninánígíí baa hólne'.

T'áá ákwíłł baa'nida'aldeehii baa yáníłti', ákót'áo ne'awéé' ákonízín dooleel, adziists'áá' dóo ajólta'go bik'izhdiyitłihgi yéego bídeét'í'.

T'áá áłahjí' t'áá ákót'éeego íínísin, ołt'eesgo, doodago éí ch'aanídót'ashgo, doodago éí nílch'ih naalkidí altsóo nánół'íłhgo.

■ Ts'ídá áłtsé ájiił'íłhígíí doo hazhó'ída łeh.

Ne'awéé' oozohgo bíghah bánínzín. Na'adzohgi alkéé' dahwiní'ánígíí béninábiyíłnih. Doo t'áá háida ts'ídá áłtsé áyiił'íłhígíí nizhónigo áyiił'íłhda.

■ T'áá ániiltsoh al'aa' ániit'ée.

Naaltsoos al'aa' ádaat'éhígíí bich'í' hahíníł áko al'aan á'téego na'asdzh yaa' ákonízín. Ła' álchíní, ashiiké íyisíí, t'áá aaníí hane' ígíí bił yá'ádaat'éeł.

■ Ne'awéé' nitsáhákees choo'íigi bíbiyiił'aah.

Hane' hait'éeego t'óo ch'et'ánigo baa náhodooniłhgi bił ch'ihí'aah éí doodago éí haanáá hodoo'níłgi bił ch'ihí'aah. Díí naakigo haz'ánígíí yee ak'i'diitłih dóo yénálniił łeh.

■ "K'adish áadi."

Chidi doodago éí chidíłtsoo' biyi' asdáago saad bee yá'ti' dóo bił na'a'né baanaah'aash. Saad danéedééhígíí ła' t'áá ahedaal'téego áahyihínígíí dahóló. Éí bee nanítin. Saad yeego yaa' ákoniq iziłhdó doo nanitł'agó yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadool'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

